

Adlî Bilişim

GİRİŞ

- Gerek hukuk, gerek ceza yargılamasında hakim, önüne gelen bir uyuşmazlığı çözmek için delillere ihtiyaç duyar.
- Hakim, her iki yargılama türünde de genel olarak delilleri serbestçe takdir eder.
- Delillerin takdiri, yargılama hukukuna ilişkin bir husus olmakla birlikte; delillerin toplanması, teknik bir konudur.
- Bu teknik yön, özellikle inceleme konumuz olan bilişim suçları olunca, çok daha belirgin hale gelmektedir. İşte delillerin tespitindeki bu teknik husus, adli bilişimin çalışma alanına girmektedir.

GİRİŞ

- Adli bilişim, yeni bir hukuk dalı olarak ortaya çıkan ve etkinliği son yıllarda artan şekilde hissedilen bilişim hukuku konularına bir yardımcı disiplin olarak doğmuştur.
- Adli bilişim yöntemlerine gerek hukuki ihtilaflarda ve gerekse de ceza yargılamalarında sıkça başvurulmaktadır.
- Adli bilişim, ceza hukukunda daha etkin bir kullanım alanı bulmakla birlikte, bu durum hızla değişecektir. Zira adli bilişim, özel hukuk alanındaki ihtilafların çözümünde de yargılamaya delil katkısı yapabilecek bir bilim dalıdır.

ADLI BİLİŞİM NEDİR?

- Terimin kökeni, İngilizce orijinal ismi ile *Computer Forensics*'tir.
- Bu kavram, bilgisayar anlamındaki *computer* ile; mahkemeye ait olan, adli anlamlarına gelen *forensic* kelimelerinden oluşmaktadır.
- Dilimize tam çevrildiğinde *Adli Bilgisayar* gibi bir anlam ortaya çıkmakla birlikte, ağırlıklı olarak *Adli Bilişim* terimi tercih edilmektedir.
- *Adli Bilişim* yerine *Bilgisayar Kriminalistiği* terimi de kullanılabilmektedir.

ADLI BİLİŞİM NEDİR?

- Adli bilişim, elektronik ortamlardan elde edilen bulguların, çeşitli teknik donanım ve yazılımlar kullanılarak hukuki delillere dönüştürülme süreci olarak tanımlanabilir.
- Bu yönüyle adli bilişimin hukuki boyutundan ziyade, teknik yönü ön plana çıkmaktadır.
- Zira, elektronik sistemlerdeki bulguların, bunlardan ayrıştırılarak birer hukuki delile dönüştürülme süreci, oldukça zahmetli, son derece teknik bilgi gerektiren ve uzmanlık isteyen bir iştir.

ADLİ BİLİŞİMİN ÇALIŞMA ALANLARI

- Bilişimin öneminin gitgide arttığı günümüzde adli bilişim de buna paralel olarak hızla gelişmekte, etki alanlarını genişletmektedir. Ülkemiz için henüz yeni sayılabilecek olan adli bilişim, bilgisayar endüstrisinin çok daha ileri olduğu ABD gibi ülkelerde çok çeşitli alanlarda kullanılmaktadır.

ADLİ BİLİŞİMİN ÇALIŞMA ALANLARI

- Adli bilişimin çalışma alanlarının genişlemesiyle adli bilişim analiz yöntemlerinin amacı yalnızca ceza davalarına delil sağlamak olmaktan çıkmış, hukuk uyuşmazlıklarında hatta şirketlerde de kullanılır olmuştur. Özellikle büyük şirketler, bugün veri kurtarma ya da veri imha etme gibi esasen adli bilişimi yakından ilgilendiren konularda bu bilim dalına başvurmakta; giderek adli bilişim uzmanlarını bünyelerinde çalıştırmaktadır.

ADLİ BİLİŞİMİN ÇALIŞMA ALANLARI

- Adli bilişimin artan çalışma alanlarından bazıları ana başlıklar halinde şöyle sıralanabilir:
 - Veri kurtarma
 - Veri imha etme
 - Veri saklama
 - Veri dönüştürme
 - Şifreleme
 - Şifre çözme
 - Gizlenmiş dosya bulma

ADLİ BİLİŞİMİN FAYDALARI

- Adli bilişim, kategorik adli bilimler içerisinde yer almakta ve adaletin gerçekleşmesi amacına hizmet etmektedir. Bu hizmet, yargılamaya delil katkısı yaparak gerçekleşir.
- Ancak bugün teknik gelişmelere bağlı olarak hızla gelişimini sürdüren adli bilişim, yalnızca yargı organlarına yardımcı olmanın ötesine geçmiştir. Bugün bazı şirketler ve kişiler de veri kurtarma, imha etme ya da diğer başka amaçlarla adli bilişime ihtiyaç duymaya başlamışlardır.
- Hatta büyük şirketler, bünyelerinde bir adli bilişim uzmanı görevlendirme ya da bu konuda hizmet veren firmalarla sürekli çalışma yolunu seçmektedirler.

ADLİ BİLİŞİMİN FAYDALARI

- Peki nedir adli bilişimin bu önemi? Neden birdenbire adli bilişime ihtiyaç doğmuştur? Bu soruların cevabı, teknolojik gelişmelerin hızlanması ve çeşitlenmesinde aranabilir.
- Teknoloji, sanayi devriminden bu yana dünyayı şekillendiren, değiştiren bir olgu olarak mevcuttur. Ancak son yıllarda bilgisayar sistemlerine bağlı olarak teknolojik gelişim süreci hız kazanmıştır. Hemen her gün insanlığın hizmetine yeni bir ürün sunulmakta, insanlar gitgide daha fazla teknolojik/dijital aygıtla iç içe yaşar hale gelmektedir. teknolojinin kullanımı, getirdiği sayısız kolaylıklar yanında birtakım olumsuz durumlar da yaratmaktadır.
- Hayatın her alanında var olan suç olgusu, teknolojiyi de araç olarak kullanmaktadır. Bu gelişmelere bağlı olarak geleneksel ve klasik suçların yapısı da değişmekte, bilişim ortamlarında giderek daha fazla suç işlenmektedir. Suçun bulunduğu her yerde cezalandırma, bunun için yargılama ve yargılama için de deliller vardır. İşte bilişim suçlarında delillerin toplanması konusu, adli bilişimi ilgilendirmektedir.

ADLİ BİLİŞİMİN FAYDALARI

- Adli bilişim, yalnızca bilişim suçlarına has bir delil toplama metodu değildir.
- Bilişim suçlarından başka, klasik suçlara ilişkin olarak da ihtiyaç duyulan deliller, yine elektronik aygıtlar içerisinde de yer alabilir.
- Örneğin, bir bilişim suçu olmayan bir hırsızlık vakasında, soygun planı ve buna ilişkin haritalar bilgisayar ile hazırlanmış ve halen bilgisayarda mevcut olabilir. Bu bilgilere ulaşmada da yine adli bilişim devreye girecektir.

DİJİTAL (ELEKTRONİK) DELİLLER

- Dijital/elektronik delil (e-delil), “bir elektronik araç üzerinde saklanan veya bu araçlar aracılığıyla iletilen soruşturma açısından değeri olan bilgi ve verilerdir.”
- Dijital deliller, klasik delillerden farklılık arz eder. Klasik deliller, gözle görülebilen, üzerinde elkoyma, muhafaza altına alma kararı verilerek kolayca götürülebilen deliller iken; dijital deliller, bu kadar somut bir yapıya sahip değildir.
- Elbette ki dijital deliller de bir donanıma ihtiyaç duyar. bir dijital delilin içerisinde bulunduğu bir donanım aygıtı mutlaka vardır. Ancak aslolan, bu donanım aygıtı içerisindeki e-delillerdir.

DİJİTAL (ELEKTRONİK) DELİLLER

- Dijital delil olarak elektronik aygıtlardan elde edilebilecek ve delil oluşturabilecek bulgular şunlar olabilir:
 - Video görüntüleri
 - Fotoğraflar
 - Yazı dosyaları (word, excell, open office vb. dosyaları)
 - Çeşitli bilgisayar programları
 - İletişim kayıtları (SMS, MSN Messenger, GTalk vb. kayıtları)
 - Gizli ve şifreli dosyalar / klasörler
 - Dosyaların oluşturulma, değiştirilme ve erişim tarih kayıtları
 - Son girilen ve sık kullanılan internet siteleri
 - İnternet ortamından indirilen (download) dosyalar
 - Ve bu türden olup, silinmiş dosya/klasörler

DİJİTAL (ELEKTRONİK) DELİLLER

- **Dijital Delil Nerelerde Bulunur?**
- Yukarıda da belirttiğimiz üzere dijital delil, bir elektronik aygıt üzerinde bulunur. Dijital delillerin mutlaka bir elektronik donanım içerisinde bulunabilir yapısı, klasik delillerden ayrıldığı bir noktadır.
- Zira klasik deliller, herhangi bir yerde olabilir. Yine bir başka farklılık olarak; bir suça ilişkin delillere herhangi bir şekilde ulaşmak mümkün olabilir iken, dijital deliller, birtakım teknik inceleme ve analiz yöntemlerine başvuru zorunluluğu doğurmaktadır.
- Dolayısıyla dijital delilin elde edilmesi klasik delillere nazaran çok daha zordur. Ayrıca, dijital deliller çok çabuk bozulabilmekte, değiştirilebilmekte, kaybolabilmekte ve hatta yok edilebilmektedir.